

DOROTA BIS

SIECIOHOLIZM JAKO PATOLOGIA SPOŁECZNA O CHARAKTERZE TECHNOLOGICZNYM

WSTĘP

Rozwój i upowszechnienie technologii informatycznych, takich jak Internet, telefon komórkowy, miały ułatwić człowiekowi życie oraz służyć jego rozwojowi, tymczasem coraz częściej stają się środkiem do osiągnięcia negatywnych celów, źródłem problemów i troski wychowawczej¹. Problem pojawia się, gdy użytkownik Sieci przestaje kontaktować się z osobami w realnym życiu, a rozwija namiastkę kontaktu z osobami czy też obiektami w Sieci. Można wówczas mówić o specyficznym rodzaju uzależnienia komputerowego, które zaliczane jest do przejawów patologii społecznej o charakterze technologicznym. Jest to dynamicznie rozwijające się zjawisko społeczne, które przybiera coraz bardziej masowy wymiar i wymaga leczenia odwykowego², dlatego też rozpatruje się je w kontekście profilaktyki i ochrony zdrowia psychicznego.

Przez wiele dekad uzależnienie odnoszone było przede wszystkim do zażywania substancji psychoaktywnych, jednak wraz z rozwojem cywilizacji medialnej i postępu technologicznego wskazuje się także na tzw. nowe uzależnienia, w których „substancje chemiczne nie odgrywają żadnej roli”³, nato-

Dr DOROTA BIS – adiunkt Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej, Instytut Pedagogiki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; e-mail: dbis@kul.pl

¹ Zob. N. O g i ń s k a - B u l i k, *Uzależnienie od czynności: mit czy rzeczywistość*, Warszawa: Difin 2010, s. 54-55.

² Zob. M. P r z y b y s z - Z a r e m b a, *Uzależnienie młodzieży od współczesnych mediów*, Olsztyn: Oficyna Wydawnicza Prospekt 2008, s. 11.

³ C. G u e r r e s c h i, *Nowe uzależnienia*, Kraków: SALWATOR 2006, s. 23-24.

miast są to uzależnienia od czynności, do których zalicza się sieciorholizm. Większość badaczy zajmujących się procesem uzależnień w Internecie, zgodnie podkreśla, że niektóre osoby, a przede wszystkim młodzież, wykazują trudności zarówno w kontrolowaniu czasu, jak i swoich zachowań, związanych z aktywnością w Sieci. Istnieją różne teorie naukowe, które wyraźnie wskazują na to, że zbytne angażowanie się w cyberprzestrzeń może skutkować uzależnieniem, ale wciąż nie wypracowano wspólnych kryteriów diagnostycznych, jednolitego stanowiska oraz wspólnej koncepcji teoretycznej⁴, która zawierałaby etiologię, etapy powstawania oraz skutki nadmiernego angażowania się w internetową sieć komunikacyjną, które umożliwiłyby diagnozę tego zjawiska.

Artykuł poprzez charakterystykę patologii społecznej, opisanie specyfiki uzależnień oraz ich typologii i faz rozwoju odnoszących się do sieciorholizmu, ma na celu ukazanie uzależnienia od Internetu jako patologii społecznej o charakterze technologicznym. Podjęty w artykule problem zawiera pytanie: W czym przejawia się i co charakteryzuje uzależnienie od Internetu jako patologię społeczną o charakterze technologicznym?

1. PATOLOGIA SPOŁECZNA

Interdyscyplinarność ujęć stanowi o sile patologii społecznej jako nauki, która określana jest jako nauka o przyczynach, objawach i zwalczaniu wyszczególnionych chorób społecznych. W literaturze przedmiotu najczęściej rozróżnia się trzy odmiany patologii społecznej: 1) patologię indywidualną, która przebiega fazowo i jej istotę stanowi zawsze *pathos*, prowadzi bezpośrednio do destrukcji osobowej; 2) patologię grupową, której istotą jest rozpad więzi grupowych oraz szkodliwość pozaindywidualna; 3) patologię instytucjonalną, która występuje najczęściej w ośrodkach izolacyjnych, penitencjarnych, może być także odnoszona do szerszych struktur społecznych, między innymi w odniesieniu do korupcji, przemytu zorganizowanego, biurokracji, wytwarzania się struktur nieformalnych, powstawania popkultur młodzieżowych⁵. Patologię odnosi się do istotnej dysfunkcji w zakresie możli-

⁴ Zob. O g i ń s k a - B u l i k, *Uzależnienie od czynności*, s. 54.

⁵ Zob. A. N o w a k, E. W y s o c k a, *Problemy i zagrożenia społeczne we współczesnym świecie. Elementy patologii społecznej i kryminologii*, Katowice: Wydawnictwo Naukowe „Śląsk” 2011, s. 19; U. Ś w i ę t o c h o w s k a, *Patologie cywilizacji współczesnej*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 2001, s. 26.

wości zaspokajania podstawowych potrzeb materialnych, psychofizycznych, zdrowotnych i społecznych zwłaszcza w stosunku do młodego pokolenia. Rozmiary tych zjawisk są ogromne, a przyczyny, które są bardzo zróżnicowane, odnoszą się do osób, grup i instytucji.

Klasyfikacje etiologii patologii społecznej oparte są na przekraczaniu norm, i wśród przyczyn ją wywołujących najczęściej wskazuje się: indywidualne cechy osób uwikłanych w zachowania patologiczne; środowiskowe uwarunkowania; zaburzenia psychiczne; przyswajanie negatywnych wzorców obecnych w danej grupie społecznej, wiekowej lub zawodowej; czynniki demograficzne, zdrowotne, ekonomiczne, socjalne oraz kulturowe. Patologia społeczna jest zachowaniem lub zjawiskiem negatywnie oddziałującym zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym, które Jan Malec definiuje, jako „ogół przypadków śmierci, obniżenia poziomu moralnego, pogorszenia samopoczucia i strat materialnych spowodowanych naruszeniem reguł prakseologicznych, moralnych i prawnych oraz postępowaniem autodestruktywnym”⁶. W kontekście oceny zjawisk dewiacyjnych wskazuje trzy zasadnicze kryteria: śmierć ludzi, osłabienie ich odporności fizycznej i psychicznej, wzrost zachorowalności i chorobowości, uszkodzenia ciała, nasilenie stresów; internalizację wadliwych norm i wzorców; straty mienia⁷.

Na kształtowanie się zjawisk patologicznych istotny wpływ mają czynniki i uwarunkowania o charakterze zarówno szczegółowym, które związane są z indywidualnymi cechami osób uwikłanych w zachowania patologiczne (między innymi alkoholizm, narkomania, siecioholizm), ze zwiększającą się agresją, zaburzeniami równowagi psychicznej, lub też wynikają z przejęcia negatywnych wzorców istniejących w określonej grupie społecznej, wiekowej czy zawodowej, jak też ogólnym, które warunkują wzrost i trwałość wielu zjawisk patologicznych (między innymi czynniki i uwarunkowania polityczne, ekonomiczne, społeczne, demograficzne), a także są wyznaczone i określane poprzez zakres i dynamikę procesów globalizacji⁸. Wpływ patologii na kształt i treść życia ludzkiego obejmuje swym zasięgiem różnorodność aktywności człowieka i w efekcie niszczy rozwój relacji w wymiarze indywidualnym i społecznym.

Źródła zjawisk patologicznych należy dopatrywać się także w trzech grupach przyczyn, wśród których wyróżniamy a) uwarunkowania środowiskowe

⁶ L. P y t k a, *Patologia społeczna*, w: *Elementarne pojęcia pedagogiki społecznej i pracy socjalnej*, red. T. Pilch, D. Lalak, Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak” 1999, s. 175.

⁷ Zob. I. P o s p i s z y ł, *Patologie społeczne*, Warszawa: WN PWN 2009, s. 18.

⁸ Zob. Ś w i ę t o c h o w s k a, *Patologie cywilizacji*, s. 9.

i kulturowe, które składają się na wadliwie funkcjonującą rodzinę, media, oraz pobudzają do agresji i odwrócenia uczuciowego; b) czynniki sytuacyjne, czyli często nagłe, niespodziewane zdarzenia, których konsekwencje prowadzą do niewłaściwych zachowań; c) środek uzależniający (łatwość dostępu do używek i ich różnorodność)⁹. Można wskazać również główne przyczyny problemów społecznych wywołujących zjawiska patologiczne, takie jak: osłabienie więzi społecznych i związane z nimi mechanizmy kontroli, wzrost rozpiętości między aspiracjami a możliwościami realizacji celów życiowych, ukształtowanie się w pewnych grupach, środowiskach norm obyczajowych, które są sprzeczne z akceptowanym systemem wartości, marginalizacja społeczeństwa oraz cechy osobowości¹⁰. Ważnym obszarem przyczyn rozwoju patologii są także zmiany w różnych obszarach życia i ich dynamika, w środowisku naturalnym człowieka, z uwzględnieniem tych, które niekorzystnie wpływają na jego psychikę. Takie sytuacje skutkują pojawieniem się problemów społecznych, między innymi są to: alkoholizm, narkomania, przestępczość, samobójstwa, choroby cywilizacyjne, do których zaliczane jest uzależnienie od Internetu.

Uzależnienie jest zjawiskiem złożonym, gdyż dotyczy człowieka w wielu obszarach jego funkcjonowania, między innymi na poziomie behawioralnym (uwidacznia się poprzez poszukiwanie określonych substancji lub powtarzanie określonych zachowań) i psychicznym (uzależnienie od czynności, o którego patologii świadczy silna potrzeba powtarzania określonych czynności, częstotliwość zachowań, ich ekstremalność i intensywność)¹¹. Uzależnienie od czynności stanowi szczególne zagrożenie, ponieważ zachowania patologiczne związane są z wykonywanymi czynnościami, które towarzyszą człowiekowi w życiu codziennym.

2. ROZUMIENIE UZALEŻNIENIA DO INTERNETU

Jednym z zagrożeń, istotnych z perspektywy wychowawczej, jest zjawisko uzależnienia od Internetu – Internet Addiction Disorder, które zostało wyodrębnione i upowszechnione przez badaczkę mediów Kimberly S. Young,

⁹ Zob. tamże, s. 18.

¹⁰ Zob. tamże, s. 21.

¹¹ Zob. N. Ogińska-Bulik, *Zachowania kompulsywne związane z wykonywaniem czynności – charakterystyka i pomiar*, w: *Zachowania ryzykowne i szkodliwe dla zdrowia*, red. N. Ogińska-Bulik, Łódź: Wydawnictwo Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej 2010, s. 7-8.

pod koniec lat dziewięćdziesiątych XX wieku. W literaturze można spotkać także inne określenia tego zjawiska: „zespół uzależnienia od Internetu”, „patologiczne używanie Internetu”, „WWW-holizm”, „interholizm”, „cyberuzależnienie”, „siecioholizm”, „sieciozależność”¹². Uzależnienie od Internetu jest jednostką zaburzenia psychicznego nieujętego w Klasyfikacji Zaburzeń Psychiczych Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego (DSM-IV) i w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD-10)¹³. Dla zdefiniowania uzależnienia od Internetu używa się wielu określeń, między innymi: „problematyczne użytkowanie Internetu” (Problematic Internet Use-Kimberly Young)¹⁴, „patologiczne używanie komputera i/lub Internetu” (Ivan Goldberg)¹⁵, „Zespół Uzależnienia od Internetu” (Bohdan Woronowicz)¹⁶.

Uzależnienie – w szerokim ujęciu – dotyczy wielu zachowań i współcześnie wskazuje się nowe uzależnienia (*new addictions*)¹⁷, które stały się „przedmiotem zainteresowania teoretycznego i badawczego wielu dziedzin naukowych, takich jak medycyny, socjologii, ekonomii, pedagogiki czy psychologii społecznej”¹⁸. Nowe uzależnienia to wszelkie uzależnienia, w których „substancje chemiczne nie odgrywają żadnej roli”¹⁹. Przyczyną ich powstania stał się postęp technologiczny i współczesna cywilizacja, która naraża człowieka na stres, pustkę i nudę, ale też uczy natychmiastowego zaspokajania potrzeb i pragnień. Do nowych uzależnień zalicza się: uzależnienie od gier hazardowych, zakupów, pracy, pożywienia, więzi emocjonalnych, seksu. Zachowania te określa się mianem uzależnienia od czynności lub uza-

¹² Zob. L. M o r a h a n - M a r t i n, *Internet Abuse. Addiction? Disorder? Symptom? Alternative Explanations?*, „Social Science Computer Review” 23(2005), nr 1, s. 156-178.

¹³ Na początku XXI wieku zaczęto zgłaszać potrzebę rozszerzenia listy uzależnień o uzależnienie od Internetu oraz gier komputerowych, oraz postanowiono, że uzależnienia komputerowe mogą być włączone do V edycji Klasyfikacji Zaburzeń Psychiczych. Zob. A. A u g u s t y n e k, *Uzależnienia komputerowe – fakty i artefakty*, w: *Człowiek i uzależnienia*, red. M. Jędrzejko, D. Sarzała, Pułtusk: Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora 2010, s. 200; t e n ż e, *Jak walczyć z uzależnieniami?*, Warszawa: Difin 2011, s. 76.

¹⁴ Zob. G u e r r e s c h i, *Nowe uzależnienia*, s. 40.

¹⁵ Zob. A. A u g u s t y n e k, *Uzależnienia komputerowe: diagnoza, rozpowszechnianie, terapia*, Warszawa: Difin 2010, s. 41.

¹⁶ Zob. P r z y b y s z - Z a r e m b a, *Uzależnienie młodzieży*, s. 13.

¹⁷ Zob. G u e r r e s c h i, *Nowe uzależnienia*, s. 19.

¹⁸ L. C i e r p i a ł k o w s k a, *Kierunki rozwoju współczesnej psychologii uzależnień (na przykładzie alkoholizmu)*, w: *Oblicza współczesnych uzależnień*, red. L. Cierpiąłkowska, Poznań: WN UAM 2006, s. 17.

¹⁹ G u e r r e s c h i, *Nowe uzależnienia*, s. 23-24.

leżnienia behawioralnego²⁰. Bohdan Woronowicz, odwołując się do kryteriów diagnostycznych ujętych w DSM-IV, wskazuje, że zespół uzależnienia od czynności można rozpatrywać jako „nieprawidłowy sposób wykonywania czynności oraz prowadzący do istotnego zakłócenia funkcji psychicznych i zaburzenia zachowania”²¹. Jest ono uzależnieniem psychicznym, ponieważ o jego patologii świadczy silna potrzeba powtarzania określonych czynności, częstotliwość tych zachowań, ich ekstremalność i intensywność²². Stanowi szczególny rodzaj zagrożenia, gdyż zachowania patologiczne związane są z czynnościami, które towarzyszą człowiekowi w codzienności.

Jednym z pierwszych badaczy, który zwrócił uwagę na formy Internetu zagrażające człowiekowi, był Ivan Goldberg²³. Według niego, „patologiczne używanie Internetu jest sytuacją, gdy ludzie nadużywają Internetu i nadużywanie to wywołuje dystres. Nadużywanie to ma znaczący wpływ na ich funkcjonowanie w sferze fizycznej, psychicznej, interpersonalnej, społecznej, rodzinnej i ekonomicznej. Równoważnym nieoficjalnym zaburzeniem może być pracoholizm a oficjalnym patologiczny hazard (DSM-IV)”²⁴. Goldberg wskazał na istnienie zaburzeń, które spełniają kryteria diagnostyczne zawarte w klasyfikacji DSM-IV, odnoszące się do uzależnień od substancji. Kryteria te obejmowały dwa kluczowe elementy uzależnień: 1) zmiany w tolerancji, polegające na dążeniu do zwiększenia czasu połączenia z Internetem, w celu osiągnięcia oczekiwanego stopnia pobudzenia, oraz zmniejszenie się efektu oddziaływania tej samej ilości czasu spędzonego na surfowaniu po Sieci²⁵; 2) zmiany wynikające z odstawienia lub abstynencji od Internetu, które odzwierciedlałyby zwiększone objawy pobudzenia psychomotorycznego, lęku, obsesyjnego myślenia o Internecie, fantazji i snów na temat bycia w nim, czy występowania niekontrolowanych ruchów palców, jak podczas posługiwania się klawiaturą. Wśród innych zachowań występujących w wyniku separacji od Internetu, wskazuje się na nieudane próby zaprzestania używania komputera, pomimo świadomości negatywnych konsekwencji i wyraźnego zmniejszenia aktywności w codziennym funkcjonowaniu (społecznym, zawodowym,

²⁰ Zob. O g i ń s k a - B u l i k, *Uzależnienie od czynności*, s. 9.

²¹ A u g u s t y n e k, *Jak walczyć*, s. 27.

²² Zob. O g i ń s k a - B u l i k, *Zachowania kompulsywne*, s. 7-8.

²³ Zob. G u e r r e s c h i, *Nowe uzależnienia*, s. 37.

²⁴ A. A n d r z e j e w s k a - C i o c h, *Uzależnienie od Internetu – studium przypadku*, w: *Hazard i uzależnienia wirtualne*, red. J. Jęczeń, K. Komsta, J. Sak, Sandomierz: Wydawnictwo Diecezjalne 2012, s. 111.

²⁵ Zob. O g i ń s k a - B u l i k, *Uzależnienie od czynności*, s. 54.

sportowym)²⁶. Goldberg uzasadniał, że źródłem uzależnienia od Internetu może być jeden lub więcej aspektów korzystania z Sieci, w tym procesy symboliczne, charakter środka komunikowania, brak bezpośredniej komunikacji interpersonalnej, zawartość (między innymi pornografia), jak też rodzaj możliwości działań *online* (czaty, MUDS's, *bulletin boards*, gry komputerowe)²⁷.

Niezależnie od przyjętej terminologii, należy poznać i zrozumieć jego istotę, przebieg, przyczyny i skutki. Do głównych kryteriów diagnostycznych wskazujących na nadużywanie lub uzależnienie od Internetu zalicza się: a) czas i intensywność dostępu do oferty Internetu, których użytkownik nie kontroluje i w efekcie spędza w Sieci więcej czasu niż planował, i nadal odczuwa trudną do odparcia potrzebę korzystania z Sieci, oraz b) korzystanie z Internetu prowadzi do zaniedbywania innych aspektów życia, przysparza problemów na różnych płaszczyznach lub powoduje cierpienie osoby uzależnionej jak też osób z jego otoczenia²⁸.

O nadużywaniu Internetu nie można myśleć jednowymiarowo, ponieważ sama Sieć jest medium zróżnicowanym i należy dookreślać, jakiego rodzaju aktywności są brane pod uwagę. Nadużywanie Internetu wskazuje na czynniki osobowościowe oraz szeroko rozumiane problemy psychiczne, które korelują z nadmierną częstotliwością korzystania z Sieci. Do najczęstszych czynników zalicza się: depresję, introwersję, neurotyzm, nadmierną wrażliwość, nieśmiałość, współwystępowanie innych nałogów, niska samoocena, przeżywanie niepewności, niskie poczucie sprawstwa, negatywne strategie radzenia sobie ze stresem²⁹, co pozwala uniknąć konfrontacji z rzeczywistością lub z przeżywanym samotności. Kimberly Young utrzymuje, że spędzanie na przeglądaniu Internetu ponad 5 godzin dziennie może być niebezpieczne, może stać się przyczyną wielu zaburzeń psychicznych, aż do niebezpieczeństwa zacierania się granic między prawdą realną a wirtualną³⁰.

Uzależnieniu towarzyszy nałóg, który rozumiany jest jako wynik określonego doświadczenia powtarzalnego, o dużym stopniu nasilenia emocjonalnego i wysokiej częstotliwości. Nałóg internetowy przejawia się w silnie odczuwa-

²⁶ Zob. G u e r r e s c h i, *Nowe uzależnienia*, s. 38-39.

²⁷ Zob. tamże, s. 40.

²⁸ Zob. N. S h a p i r a, *Problematic internet use: proposed classification and diagnostic criteria*, „Depression and Anxiety” 2003, nr 17, s. 46.

²⁹ Zob. P. C h o c h o l s k a, M. O s i p c z u k, *Uzależnienie od komputera i Internetu u dzieci i młodzieży*, Warszawa: Wydawnictwo Hachette 2009, s. 225.

³⁰ Zob. C. H o l d e n, *Behavioral addictions: do they exist?*, „Science” 2001, nr 294, s. 980-982.

nej przez człowieka konieczności przebywania *online*, w ciągłym myśleniu, co dzieje się w danej chwili w Internecie, w wydłużaniu czasu przebywania na łączach, i w efekcie prowadzi do utraty kontroli nad czasem i sposobem użytkowania Sieci³¹. W związku z wielością nakładających się problemów, bardzo trudno jest określić jednoznacznie kierunek przyczynowo-skutkowy tego uzależnienia. Jeśli introwersja i izolacja społeczna przyczyniają się do nadmiernego używania Internetu, to relacja ta z czasem może spowodować sprzężenie zwrotne: nadużywanie Internetu wzmacnia introwersję, co z kolei utrudnia nawiązanie kontaktów *offline*. Uzależnienie od Internetu najczęściej przybiera formy, które często określane są jako odrębne, i dotyczą uzależnienia emocjonalnego od: cyberrelacji, cyberseksu, cyberpornografii, cyberhazardu, gier komputerowych, przejawia się w natręctwie kupowania w Sieci³².

3. TYPOLOGIA UZALEŻNIENIA KOMPUTEROWEGO

Opierając się na analizie literatury przedmiotu można przyjąć, że uzależnienie od Internetu nie jest jednolitą jednostką chorobową, co pozwoliło wyodrębnić typy uzależnienia komputerowego³³: erotomanię internetową, uzależnienie od internetowych kontaktów społecznych, uzależnienie od Sieci komputerowej, przeciążenie informacyjne oraz uzależnienie od komputera.

1. Erotomania internetowa (*cybersexual addictions*)³⁴ – charakteryzuje ją oglądanie filmów, zdjęć przedstawiających treści erotyczne i pornograficzne, jak też prowadzenie rozmów na czatach o tematyce seksualnej, uprawianie seksu wirtualnego, masturbacja, w celu wywołania podniecenia seksualnego³⁵. Analizy z badań przeprowadzonych w latach dziewięćdziesiątych przez Kimberly Young³⁶, która jest specjalistką od uzależnień behawioralnych, pokazały, iż osoby uzależnione wykonują różne czynności w Sieci, takie jak:

³¹ Zob. S. T a b o ł, *Cyberuzależnienie*, „Edukacja Medialna” 2003, nr 1, s. 8.

³² Zob. S. B ę b a s, *Patologie społeczne w sieci*, Toruń: AKAPIT 2013, s. 156-157.

³³ Zob. tamże, s. 157-158; A u g u s t y n e k, *Uzależnienia komputerowe – fakty i artefakty*, s. 203.

³⁴ Zob. P r z y b y s z - Z a r e m b a, *Uzależnienie młodzieży*, s. 18.

³⁵ Zob. tamże, s. 18; G u e r r e s c h i, *Nowe uzależnienia*, s. 64.

³⁶ Kimberly Young w 1996 r., na podstawie wyróżnionych przez siebie kryteriów uzależnienia od Internetu, przeprowadziła badania na grupie 496 internautów w wieku od 15 do 60 lat, którzy sami zgłosili chęć uczestnictwa w badaniu. Opracowała test składający się z ośmiu pytań, który umożliwia ocenę stopnia uzależnienia od Internetu. Zob. O g i ń s k a - B u l i k, *Uzależnienie od czynności*, s. 43, 55.

flirt (57%), kontakty telefoniczne (50%), bezpośrednie mówienie o seksie (38%), masturbacja (37%). Wśród osób badanych – 31% przechodzi od relacji wirtualnych do realnych spotkań zakończonych stosunkiem seksualnym³⁷. Dynamice rozwojowi uzależnienia sprzyjają zatem pewne cechy typowe dla rzeczywistości wirtualnej, takie jak: anonimowość, wygoda, szansa zapomnienia o trudnościach codzienności, dzięki którym użytkownicy czują się swobodniej mając dostęp do wielości stron pornograficznych³⁸. Trzeba podkreślić, że sama możliwość unikania świata realnego, bardziej niż zaspokojenie seksualne, jest czynnikiem wzmacniającym i prowadzącym do powtarzania czynności dotyczących erotomanii internetowej³⁹. Z badań przeprowadzonych przez zespół Ala Coopera⁴⁰ wynika, że 8% spośród badanych kobiet i mężczyzn odczuło poważne problemy spowodowane aktywnością w Sieci o charakterze seksualnym (średnio przeznaczali na ten cel 11 godzin tygodniowo). Dominującym celem działań kobiet było komunikowanie się, ale prawie połowa z nich – 49% wskazała także na korzystanie z plików zawierających treści erotyczne lub pornograficzne. Mężczyźni wskazali zarówno na pobieranie treści pornograficznych z Sieci, jak i bezpośrednie użytkowanie ich w Sieci⁴¹. Ten rodzaj erotomanii najbardziej dotyczy osób nadmiernie korzystających z Internetu, jednak trzeba dookreślić, iż nie wszystkie osoby uzależnione od Internetu ulegają tej formie uzależnienia⁴². Badania pozwoliły wyróżnić 3 grupy użytkowników internetowej aktywności seksualnej: 1) użytkownicy rekreacyjni – ich motyw dostępu do treści seksualnych stanowi ciekawość i jest to korzystanie w sposób rekreacyjny, ponieważ nie odczuwają oni negatywnych skutków internetowej aktywności seksualnej w ich życiu; 2) użytkownicy zagrożeni – są to osoby balansujące na granicy ryzyka, które nie rozwinęłyby zainteresowań zachowaniami seksualnymi *online*, gdyby nie miały dostępu do Internetu; 3) użytkownicy kompulsywni – są to osoby wykazujące kompulsywne zachowania seksualne na skutek patologicznych skłonności i wykorzystujące Internet do ich realizacji. Tym zachowaniom

³⁷ Zob. P r z y b y s z - Z a r e m b a, *Uzależnienie młodzieży*, s. 19.

³⁸ Zob. G u e r r e s c h i, *Nowe uzależnienia*, s. 67-68.

³⁹ Zob. tamże, s. 68.

⁴⁰ Badania zostały przeprowadzone w 1998 r. na grupie 9170 mężczyzn i kobiet.

⁴¹ Zob. P. M a j c h r z a k, N. O g i ń s k a - B u l i k, *Uzależnienie od Internetu*, Łódź: Wydawnictwo Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej 2010, s. 58-59.

⁴² Odsetek występowania tego uzależnienia nie różni się znacząco od wskaźnika procentowego uzależnionych od seksu w całej populacji. Zob. P r z y b y s z - Z a r e m b a, *Uzależnienie młodzieży*, s. 19.

towarzyszą problemy seksualne, między innymi parafilia, uzależnienie do pornografii, erotomania⁴³.

Kolejne badania dotyczące erotomanii internetowej, prowadzone przez Jennifer Schneider w 2000 r., wskazały na skutki uzależnienia od cyberseksu wśród osób angażujących się w aktywność seksualną oraz osób bliskich. W grupie 91 kobiet i trzech mężczyzn w wieku 24-57 lat, których partnerzy byli uzależnieni od cyberseksu, w 60,6% przypadków ich aktywność seksualna ograniczała się wyłącznie do kontaktów w Sieci⁴⁴. Cyberseks był najpoważniejszym czynnikiem separacji i rozwodów w badanej populacji.

2. Socjomania internetowa – zaliczana jest do uzależnień emocjonalnych (*cyber-relationship* lub *love addiction*) – polega na nadmiernym angażowaniu się w związki w Sieci⁴⁵. Problem nadużywania dotyczy korzystania z wszelkiego rodzaju internetowych kontaktów społecznych, cyberrelacji i komunikatorów: *chat-roomów*, grup dyskusyjnych, poczty elektronicznej; to obsesyjne czytanie historii opisanych w blogach, portali społecznościowych, które często zastępują realnych przyjaciół czy rodzinę⁴⁶. Socjomanie internetową wyróżnia: potrzeba spędzania dużej ilości czasu w Sieci w celu nawiązywania nowych znajomości wyłącznie poprzez Internet i utrzymywanie tych kontaktów przyjacielskich i emocjonalnych, natomiast efektem tego zaangażowania jest utrata zainteresowania relacjami interpersonalnymi poza Siecią, oraz trudności z odczytywaniem przekazywanych informacji, co prowadzi do pogorszenia, osłabienia lub nawet całkowitego rozpadu kontaktów interpersonalnych w rzeczywistości. Zmienianie własnej tożsamości może być formą zabawy lub służyć zatajeniu pewnych prawdziwych informacji o użytkowniku, jednakże w dłuższej perspektywie czasowej może sprzyjać kształtowaniu i utrwalaniu pewnych nieprawidłowych wzorców społecznych, które osadzone są na kłamstwie i manipulacji⁴⁷. Osoba z objawami socjomanii internetowej nawiązuje nowe znajomości wyłącznie poprzez Internet, natomiast ma zachwiane relacje interpersonalne w codziennym życiu, co sprzyja zatarciu granicy pomiędzy fikcją a rzeczywistością.

⁴³ Zob. M. P r a j s n e r, *Cyberseks. Ciemna strona sieci*, http://www.uzaleznieniabehavioralne.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=277&catid=13&Itemid=202 [dostęp: 20.10.2014].

⁴⁴ Zob. tamże.

⁴⁵ Zob. G u e r r e s c h i, *Nowe uzależnienia*, s. 59, 79.

⁴⁶ Zob. P r z y b y s z - Z a r e m b a, *Uzależnienie młodzieży*, s. 18.

⁴⁷ Zob. tamże, s. 18-22; M a j c h r z a k, O g i ń s k a - B u l i k, *Uzależnienie od czynności*, s. 60.

3. Przeciążenie informacyjne – cechuje przymus pobierania informacji (*information overload*), który polega na nałogowym surfowaniu i poszukiwaniu nowych informacji oraz przeglądaniu baz danych. Osoby uzależnione mają silne pragnienie posiadania dostępu do informacji i ciągłej ich aktualizacji, skutkiem czego jest uzależnianie się od danych z Internetu, a pozyskiwanie dużej ilości zasobów informacyjnych z Sieci jest dla nich „gwarancją” podejmowania najlepszych decyzji oraz uzyskania większego prestiżu społecznego⁴⁸.

4. Kompulsja sieciowa – czyli uzależnienie od Sieci (*net compulsion*) – polega na ciągłym przebywaniu i obserwowaniu, wręcz śledzeniu tego, co dzieje się w Internecie. Uzależnienie to łączy ze sobą wszystkie formy uzależnienia od Internetu, między innymi od: gier hazardowych, gier sieciowych, aukcji internetowych, zakupów online⁴⁹.

5. Uzależnienie od komputera (*computer addiction*) – łączy się z potrzebą ciągłego spędzania czasu przy włączonym komputerze, bez względu na to z jakich stron użytkownik korzysta i co robi, jednak najczęściej uzależnienie to objawia się poprzez obsesyjne granie w gry komputerowe⁵⁰. Nadmierne przesiadywanie przed komputerem skutkuje wieloma zagrożeniami, które można sklasyfikować jako: a) zaburzenia funkcji poznawczych prowadzące do niemożności kontynuowania nauki, a w szczególności: zaburzenia percepcji, problemy z koncentracją uwagi, ograniczenie bądź całkowita utrata logicznego myślenia, poczucie zagubienia, natrętne myśli, zaburzenia pamięci; b) ucieczka od świata realnego do wirtualnego: złudne poczucie siły i przynależności, rywalizacja bez jakichkolwiek zasad etycznych, złudne poczucie wolności, bycia kimś wyjątkowym, przymus ciągłego bycia online; c) uzależnienia: syndrom Internet Addiction Disorder; syndrom technohipnozy (popadanie w trans podczas emisji reklam, w czasie grania w gry komputerowe); syndrom ASC (wywołuje zmiany stanów świadomości i uzależnienia od rzeczywistości wirtualnej); d) dysfunkcje neurologiczne (syndrom padaczki ekranowej, nerwice)⁵¹.

⁴⁸ Zob. tamże, s. 19; G u e r r e s c h i, *Nowe uzależnienia*, s. 83.

⁴⁹ Zob. A u g u s t y n e k, *Uzależnienia komputerowe*, s. 42; P r z y b y s z - Z a r e m b a, *Uzależnienie młodzieży*, s. 19.

⁵⁰ Zob. B. T. W o r o n o w i c z, *Uzależnienia behawioralne, ze szczególnym uwzględnieniem uzależnienia od komputera i sieci, od pracy oraz od zakupów. Diagnozowanie i leczenie*, w: *Wolni od uzależnień behawioralnych. Raport pokonferencyjny*, red. P. Sikora, Opole: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej 2012, s. 12; P r z y b y s z - Z a r e m b a, *Uzależnienie młodzieży*, s. 19.

⁵¹ Zob. M. T a n a ś, *Medyczne skutki uboczne kształcenia komputerowego*, „Toruńskie Studia Dydaktyczne” 1993, nr 2-3, s. 107-109.

Na inne kryteria klasyfikacji podziału form uzależnienia komputerowego wskazał Mark Griffiths: 1) pierwotne (bierne), czyli takie, które zależy od sprzętu i charakteru gry (osoba gra w celu pobudzenia i wywołania emocji, sprawdzenia swoich umiejętności, uzyskania gratyfikacji społecznej; 2) wtórne (aktywne), w którym gra jest formą ucieczki przed różnego typu problemami⁵². Wyróżnił sześć symptomów, z których spełnienie przynajmniej trzech może wskazywać na problem z nadużywaniem Internetu:

a) rosnącą zależność i dominację, gdy rodzaj aktywności internetowej lub sam dostęp staje się najważniejszym i dominującym w działaniach osoby;

b) zmiany nastroju, można wskazać pewne zachowania i mechanizmy obronne, które mogą być strategiami radzenia sobie z napięciem, w odpowiedzi na zaangażowanie się w pewną aktywność (forma ucieczki, oszołomienia, pobudzenia);

c) tolerancję, rozumianą jako proces, w którym ilość czasu spędzanego *online* przy danej aktywności musi się zwiększać, aby móc osiągnąć zadowolenie i poprawę nastroju;

d) objawy abstynencyjne, czyli wszelkiego rodzaju nieprzyjemne doznania związane z nagłym ograniczeniem lub brakiem możliwości korzystania z Internetu, które wywołują nieprzyjemne stany psychiczne, takie jak: rozdrażnienie, poirytowanie, niepokój;

e) konflikt, rozumiany zarówno jako konflikt pomiędzy użytkownikiem a jego otoczeniem (rodziną, znajomymi), jak też konflikt pomiędzy spędzaniem czasu w Internecie a innymi typami aktywności (nauką, sportem);

f) nawrót, jest skłonnością powracania do wcześniejszych patologicznych wzorców korzystania z Internetu, zwłaszcza tych najbardziej ekstremalnych wzorców aktywności, nawet po długim czasie abstynencji i samokontroli⁵³.

W Polsce próby zdiagnozowania zachowań związanych z Internetem podjął się badacz uzależnień Bohdan Woronowicz⁵⁴. Na podstawie DSM-IV wyróżnił kryteria, w nawiązaniu do których można rozpoznawać występowanie zespołu uzależnienia od Internetu (ZUI), czyli nieprawidłowego sposobu

⁵² Zob. M. G r i f f i t h s, *Gry i hazard. Uzależnienia dzieci w okresie dorastania*, Gdańsk: GWP 2004, s. 10; P r z y b y s z - Z a r e m b a, *Uzależnienie młodzieży*, s. 19.

⁵³ Zob. O g i ń s k a - B u l i k, *Uzależnienie od czynności*, s. 55; G r i f f i t h s, *Gry i hazard*, s. 11; K. K a l i s z e w s k a, *Nadmierne używanie Internetu: charakterystyka psychologiczna*, Poznań: WN UAM 2009, s. 112; B. D a n o w s k a, A. K r u p i ń s k a, *Dziecko w sieci*, Gliwice: Helion 2007, s. 30-31.

⁵⁴ Zob. S. K o z a k, *Patologie komunikowania w Internecie. Zagrożenia i skutki dla dzieci i młodzieży*, Warszawa: Difin 2011, s. 116.

korzystania z Sieci, który prowadzi do znaczącego zakłócenia czynności psychicznych i zaburzenia zachowania, jednak przy zachowaniu warunku, że muszą wystąpić przynajmniej trzy z wyłoniionych objawów w okresie dwunastu miesięcy⁵⁵. Autor wyróżnia wśród nich:

1. Tolerancję, która wyraża się poprzez potrzebę zwiększania ilości czasu spędzanego w Internecie w celu uzyskania zadowolenia, lub jest widoczny spadek osiągananej satysfakcji mimo korzystania z Sieci w takim samym ilościowo czasie.

2. Zespół abstynencyjny, który cechuje występowanie przynajmniej dwóch objawów w przedziale czasu od kilku dni do jednego miesiąca po ograniczeniu korzystania z Internetu, lub też całkowite zaprzestanie korzystania z Sieci, którym towarzyszą liczne objawy: pobudzenie psychoruchowe, niepokój lub lęk, wyraźne obniżenie nastroju, obsesyjne myślenie o tym, co się dzieje w Sieci, fantazje i marzenia sennie na temat Internetu, celowe lub mimowolne poruszanie palcami w sposób typowy dla pisania na klawiaturze.

3. Korzystanie z Internetu, aby uniknąć przykrych objawów abstynencyjnych po zaprzestaniu korzystania z Sieci.

4. Wielokrotne przekraczanie wyznaczonego wcześniej czasu korzystania z Sieci.

5. Nieudane próby zmniejszenia ilości czasu spędzanego w Internecie, lub całkowitego braku dostępu do Sieci.

6. Poświęcanie dużej ilości czasu na wykonywanie czynności związanych z Internetem.

7. Zmniejszenie lub rezygnacja z aktywności społecznej, zawodowej lub rekreacyjnej na rzecz Internetu.

8. Korzystanie z Internetu bez względu na uświadamianie sobie istniejących trwałych bądź wzrastających problemów fizycznych, psychologicznych lub społecznych wywołanych czy nasilających się z powodu korzystania z Sieci⁵⁶.

Objawy nadmiernego korzystania z komputera i Internetu są zazwyczaj podobne u różnych osób, a sam proces uzależniania się przebiega w trzech fazach.

1. Zaangażowanie (faza początkowa) rozpoczyna się, gdy użytkownik zapoznaje się ze specyfiką, funkcjami, możliwościami i zasobami Sieci. Istot-

⁵⁵ Zob. A u g u s t y n e k, *Uzależnienia komputerowe*, s. 45.

⁵⁶ Zob. tamże, s. 45-46; B. W o r o n o w i c z, *Uzależnienia. Geneza, terapia, powrót do zdrowia*, Warszawa: Wydawnictwo Parpamedia 2009, s. 48.

ne na tym etapie jest zafascynowanie oraz ciekawość poznawcza, które są przejawem odkrywania rzeczywistości wirtualnej, co daje początkowo poczucie wzniosłości, zainteresowania (zwłaszcza nawiązywanie kontaktów z innymi osobami za pośrednictwem Sieci), a później następuje uspokojenie. Emocje towarzyszące to fascynacja, oczekiwanie uczucia przyływu energii.

2. Zastępowanie (faza ostrzegawcza) występuje, gdy osoba uzależniona czuje potrzebę kontynuowania kontaktów z osobami poznanymi w Internecie, ponieważ pozwala jej to utrzymać równowagę psychiczną, daje poczucie ulgi lub poprawia nastrój. Taka osoba rezygnuje z kontaktów w świecie realnym na rzecz tych wirtualnych.

3. Ucieczka (faza krytyczna) dotyczy osób, które nie są w stanie funkcjonować bez Internetu. Sieć przestaje być kanałem komunikacji, narzędziem do zbierania informacji czy formą rozrywki, staje się natomiast drogą ucieczki od problemów codziennego życia⁵⁷.

Uzależnieniu od Sieci towarzyszy kompulsywność i przymus korzystania; kontynuacja pomimo negatywnych konsekwencji oraz obsesyjność działań.

Wśród najczęstszych skutków uzależnienia od Internetu wskazuje się na⁵⁸: zaniedbanie życia rodzinnego, postępującą izolację medialną w domu; nadaktywność medialną, brak poszanowania dla czasu; zaburzenia w sferze uczuć i emocji, utrwalanie postaw egocentrycznych; zaburzenie w zakresie tworzenia i poczucia własnej tożsamości; zawężenie zainteresowań i możliwości intelektualnych; zmianę w słownictwie, zaburzenia poprawnej wymowy; zmniejszenie potrzeb seksualnych albo rozbudzenie seksualne; brak troski o własne zdrowie i higienę osobistą; zaniedbanie nauki, pracy a nawet jej utratę, kłopoty finansowe.

Korzystanie z Internetu staje się dla wielu jego użytkowników koniecznością, ponieważ jest interaktywny, jest dostępny 24 godziny na dobę, pozwala rozwijać zainteresowania, dostarcza zadowolenia, a przede wszystkim stwarza bardzo dobre warunki do izolacji i budowania kontaktów *online* bez obawy odrzucenia.

⁵⁷ Zob. K. S. Y o u n g, *Internet addiction: The emergency of new clinical disorder*, „Cyber-psychology and Behavior” 1996, nr 3, s. 237-239; B ę b a s, *Patologie społeczne*, s. 158; K a l i s z e w s k a, *Nadmierne używanie Internetu*, s. 80.

⁵⁸ Zob. J. M a s t a l s k i, *Samotność globalnego nastolatka*, Kraków: WN PAT 2007, s. 408; D. B i s, *Media i zjawiska patologii społecznej*, w: *Wyzwania i potrzeby współczesnej szkoły. Dyskurs pedagogiczny*, red. T. Piątek, B. Romanek, t. V, Jarosław: Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. Ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu 2012, s. 17.

*

Znaczenie patologii zmieniało się wraz z zachodzącymi zmianami społecznymi. Za zachowania patologiczne uważa się wszelkie autodestruktywne i destruktywne postawy i zachowania ludzi, grup lub nawet całych społeczności, które naruszają podstawowe normy etyczne, są sprzeczne z wartościami i normami społecznymi danej kultury oraz wyrządzają szkody społeczne. Coraz częściej zwraca się uwagę na nowy rodzaj uzależnienia od czynności, które są wynikiem rozwoju technologii informatycznych. Spędzanie czasu na przeglądaniu Internetu kilka godzin dziennie⁵⁹ może prowadzić do uzależnienia, a także stać się przyczyną wielu zaburzeń psychicznych. Sieciologizm stanowi zagrożenie dla każdej osoby, która nadużywa czasu spędzanego w Sieci, bez względu na wiek, pozycję społeczną, rodzaj wykonywanej pracy, czas wolny. Grupą osób bardziej narażonych na internetowy nałóg są osoby cierpiące na zaburzenia sfery psychicznej, osoby niedostosowane społecznie oraz osoby posiadające inne nałogi.

BIBLIOGRAFIA

- A n d r z e j e w s k a A.: Uzależnianie od komputera i Internetu nową formą patologii społecznej, w: *Oblicza patologii społecznych*, red. S. Bębas, Radom: WSH 2011, s. 97-116.
- A n d r z e j e w s k a - C i o c h A.: Uzależnienie od Internetu – studium przypadku, w: *Hazard i uzależnienia wirtualne*, red. J. Jęczeń, K. Komsta, J. Sak, Sandomierz: Wydawnictwo Diecezjalne 2012, s. 111-124.
- A u g u s t y n e k A.: *Uzależnienia komputerowe: diagnoza, rozpowszechnianie, terapia*, Warszawa: Difin 2010.
- A u g u s t y n e k A.: *Uzależnienia komputerowe – fakty i artefakty*, w: *Człowiek i uzależnienia*, red. M. Jędrzejko, D. Sarzała, Pułtusk: Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora 2010, s. 195-218.
- A u g u s t y n e k A.: *Jak walczyć z uzależnieniami?*, Warszawa: Difin 2011.
- B ę b a s S.: *Patologie społeczne w sieci*, Toruń: AKAPIT 2013.
- B i s D.: *Media i zjawiska patologii społecznej*, w: *Wyzwania i potrzeby współczesnej szkoły. Dyskurs pedagogiczny*, red. T. Piątek, B. Romanek, t. V, Jarosław: Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. Ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu 2012, s. 11-37.
- C i e r p i a ł k o w s k a L.: *Kierunki rozwoju współczesnej psychologii uzależnień (na przykładzie alkoholizmu)*, w: *Oblicza współczesnych uzależnień*, red. L. Cierpiałkowska, Poznań: WN UAM 2006, s. 17-41.

⁵⁹ Zob. T a b o ł, *Cyberuzależnienie*, s. 8.

- C h o c h o l s k a P., O s i p c z u k M.: Uzależnienie od komputera i internetu u dzieci i młodzieży, Warszawa: Wydawnictwo Hachette 2009.
- D a n o w s k a B., K r u p i ń s k a A.: Dziecko w sieci, Gliwice: Helion 2007.
- D u r k a G.: Rola gier komputerowych w życiu młodzieży, w: Patologie w cyberświecie, red. S. Bębas, J. Pils, J. Bednarek, Radom: WSH 2012, s. 251-259.
- G r i f f i t h s M.: Gry i hazard. Uzależnienia dzieci w okresie dorastania, Gdańsk: GWP 2004.
- G u e r r e s c h i C.: Nowe uzależnienia, Kraków: SALWATOR 2006.
- H o l d e n C.: Behavioral addictions: do they exist?, „Science” 2001, nr 294, s. 980-982.
- K a l i s z e w s k a K.: Nadmierne używanie Internetu: charakterystyka psychologiczna, Poznań: WN UAM 2009.
- K o z a k S.: Patologie komunikowania w Internecie. Zagrożenia i skutki dla dzieci i młodzieży, Warszawa: Difin 2011.
- M a j c h r z a k P., O g i ń s k a - B u l i k N.: Uzależnienie od Internetu, Łódź: Wydawnictwo Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej 2010.
- M a s t a l s k i J.: Samotność globalnego nastolatka, Kraków: WN PAT 2007.
- M o r a h a n - M a r t i n L.: Internet Abuse. Addiction? Disorder? Symptom? Alternative Explanations?, „Social Science Computer Review” 23(2005), nr 1.
- N o w a k A., W y s o c k a E.: Problemy i zagrożenia społeczne we współczesnym świecie. Elementy patologii społecznej i kryminologii, Katowice: Wydawnictwo Naukowe „Śląsk” 2011.
- O g i ń s k a - B u l i k N.: Zachowania kompulsywne związane z wykonywaniem czynności – charakterystyka i pomiar, w: Zachowania ryzykowne i szkodliwe dla zdrowia, red. N. Ogińska-Bulik, Łódź: Wydawnictwo Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej 2010, s. 7-21.
- P o s p i s z y l I.: Patologie społeczne, Warszawa: WN PWN 2009.
- P r z y b y s z - Z a r e m b a M.: Uzależnienie młodzieży od współczesnych mediów, Olsztyn: Oficyna Wydawnicza „Prospekt” 2008.
- P y t k a L.: Patologia społeczna, w: Elementarne pojęcia pedagogiki społecznej i pracy socjalnej, red. T. Pilch, D. Lalak, Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak” 1999, s. 175-189.
- S h a p i r a N.: Problematic internet use: proposed classification and diagnostic criteria, „Depression and Anxiety” 2003, nr 17, s. 43-49.
- Ś w i ę t o c h o w s k a U.: Patologie cywilizacji współczesnej, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 2001.
- T a n a ś M.: Medyczne skutki uboczne kształcenia komputerowego, „Toruńskie Studia Dydaktyczne” 1993, nr 2-3, s. 107-109.
- W o r o n o w i c z B.: Uzależnienia. Geneza, terapia, powrót do zdrowia, Warszawa: Wydawnictwo Parpamedia 2009.
- W o r o n o w i c z B. T.: Uzależnienia behawioralne, ze szczególnym uwzględnieniem uzależnienia od komputera i sieci, od pracy oraz od zakupów. Diagnozowanie i leczenie, w: Wolni od uzależnień behawioralnych. Raport pokonferencyjny, red. P. Sikora, Opole: Wyd. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej 2012, s. 8-21.
- Y o u n g K. S.: Internet addiction: The emergency of new clinical disorder, „Cyber-psychology and Behavior” 1996, nr 3, s. 237-239.

**SIECIOHOLIZM JAKO PATOLOGIA SPOŁECZNA
O CHARAKTERZE TECHNOLOGICZNYM****S t r e s z c z e n i e**

Siecioholizm jest uzależnieniem od czynności, w których substancje chemiczne nie pełnią żadnej roli. Uzależnienie od Internetu, jako rodzaj nowej patologii społecznej o charakterze technologicznym, jest niezwykle niebezpiecznym zjawiskiem, które dynamicznie się rozwija, ponieważ początkowo niegroźne korzystanie z komputera, nawet w celach edukacyjnych, z czasem wydłuża się do kilkunastu godzin dziennie. Internet wpływa destrukcyjnie nie tylko na organizm użytkownika, lecz również na jego funkcjonowanie w sferze społecznej, emocjonalnej i poznawczej. Uniemożliwia więc jego użytkownikowi prawidłowe funkcjonowanie w życiu codziennym i zaburza integralny rozwój dzieci i młodzieży.

Słowa kluczowe: media, patologia społeczna, nowe uzależnienia, uzależnienie od czynności, uzależnienie od Internetu.

**SIECIOHOLIZM AS A SOCIAL PATHOLOGY
OF A TECHNICAL NATURE****S u m m a r y**

Siecioholizm is dependence of activities, in which chemicals do not play any role. Internet addiction as a kind of new social pathology of a technical nature is extremely dangerous phenomenon that dynamically expands and as the first minor to use your computer, even for educational purposes, with sometimes up to several hours per day. Internet destructive influence not only on the user's body, but also its function in the social, emotional and cognitive. Prevents the user so its proper functioning in everyday life and interferes with the integral development of children and youth.

Key words: Media, social pathology, new addictions, dependence of activities, Internet addiction.